

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

- Postgiro No. 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

APRIL 1958

7e Jaargang, Nr. 4

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elzenlaan 147

R I J S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

HUMANISTISCH VERBOND .

Congresverslag	Blz. 61/62
Tekst Londense Verklaring	" 62/63
Tekst motie	" 63
Samenstelling hoofdbestuur	" 64
In memoriam J.M. Rudelsheim	" 64
Rapport Rassenprobleem	" 64
Brief hoofdbestuur inzake crematie	" 65
Toogdag N.O. Polder	" 65
Spreekersconferentie	" 65
Studiekosten	" 65
Kaderblad	" 65
Benoemingen	" 65
Naamsverandering Praktisch Humanisme	" 65
Vertrek beheerder De Ark	" 65

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES .

Landdag	" 66
Zomerschool	" 66

HUMANITAS, VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG .

Nieuwe afdelingen	" 66
Nieuwe correspondentschappen	" 66
Nieuwe benoeming	" 66
Reclasseringsweekend	" 66
Nieuw gebouw in Rotterdam	" 66
Kaderconferentie Rotterdam	" 67

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP .

Verslag jubileumcongres	" 67
Samenstelling hoofdbestuur	" 67
Redactie Libertijn	" 67
Administratie Libertijn	" 68

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING .

Verslag Paaskamp	" 68
Propaganda	" 68
Lustrum afdeling Amsterdam	" 68

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG .

Verslag viering tweede lustrum (landelijk)	" 68
Lustrum Leiden	" 68
Samenstelling hoofdbestuur	" 68

HUMANISTISCH THUISFRONT .

Geen nieuws	" 69
-------------	------

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Geen nieuws.

RADIOLEZINGEN

Blz. 69

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

" 69

INTERNATIONAAL NIEUWS

Rumoer om de lessen zedenleer in België
Amerika (jaarvergadering A.E.U.)
Groot Brittannie (gemengd nieuws)

" 70/71/72
" 72/73
" 73

VAN ALLE KANTEN.

Algemeen overzicht van publicaties

De Humanistische Beweging in de Pers (Algemeen)

" 73

Verlagen, reportages e.d.

Publicaties betreffende brief over crematie

" 73/74

Publicaties betreffende jubileumcongres H.J.G.

" 74

Verslag lustrum S.V.H.G.

" 74

Het Parool over Rekenschap

" 74

De Vrijdenker en De Waarheid over publicaties in Mens
en Wereld

" 74

Subsidie wel en wee

Eindhovense raad over subsidie Humanitas

" 74

Gorkumse raad over subsidie kerkbouw

" 75/76/77

Andersdenkenden over Humanisme

Dr. Buskes over de geloofsbelijdenis van de humanist

" 77/78

Forumgesprekken

Pater Jelsma en Mr. Dr. J. In 't Veld voor de gemeen-
schap Vlaardingen

" 79

Reacties van De Vrijdenker op humanistische artikelen

" 80

=====

HUMANISTISCH VERBOND.

HUMANISTISCH NIEUWS.

Congresverslag.

Op 19 en 20 april hield het Verbond zijn 12de jaarlijkse congres te Wageningen.

Het Congres werd op het Raadhuis verwelkomd door de Burgemeester van Wageningen, Mr. M. de Niet, die in zijn begroetingswoord nadrukkelijk wenste uit te spreken, dat het gehele College van B. en W. aanwezig zou zijn geweest, indien niet een der leden door ziekte was verhinderd. Spreker stelde dit zo nadrukkelijk omdat hij, zoals hij het uitdrukte, te kennen wenste te geven dat hij niet alleen het feit maar ook het recht van het bestaan van het Verbond erkende.

De Voorzitter van het Verbond, Dr. J.P. van Praag, besprak in zijn openingsrede het verschijnsel dat er in ons volk wel een streven naar samenwerking en algemeenheid aanwezig is, doch dat dit streven vaak uitloopt op een kleurloze algemeenheid waarin men de belichting omtrent werkelijke levensvragen zoveel mogelijk ontloopt. Als oorzaak van dit verschijnsel wees spreker aan het feit dat het streven naar algemeenheid vaak uitgaat van functionarissen wier functie het duidelijk partij kiezen bemoeilijkt en van godsdienstigen die in hun eigen kring moeilijk hun plaats kunnen vinden. Deze mensen willen dan wel samenwerken met de humanisten mits deze zich onthouden van principiële uitspraken. Spreker kritiseerde de vlakheid welke hiervan het gevolg is en stelde de vraag of de verzuiling dan de enige andere mogelijkheid is. Dit ontkende Dr. van Praag ten stelligste. De humanisten geloven in de mogelijkheid tot samenwerking maar dat vergt dan ook de bereidheid tot een open gesprek, de erkenning van elkaars gelijkgerechtigdheid en wederzijds respect.

In dit verband vestigde spreker de aandacht op de problemen rondom de openbare school. De openbare school staat in het teken van de ontmoeting der levensovertuigingen. Daardoor kan deze school in onze verzuilde samenleving een werkelijk stuk algemeenheid gaan vertegenwoordigen, aldus spreker. Dr. van Praag deelde verder nog mede dat het Humanistische Verbond allerlei min of meer informele contacten met andersdenkenden onderhoudt omtrent de geestelijke basis waarop de openbare school behoort te berusten. Deze contacten worden o.m. onderhouden met de Centrale Commissie voor Vrijzinnig Protestantisme en de Hervormde Raad t.a. zaken van Kerk en School.

Dr. van Praag sprak verder uitvoerig over de bedreiging van onze samenleving door de gevolgen van het gebruik van en de proeven met kernwapenen. Spreker onderstreepte nog eens de verklaring welke in 1957 is aangevaard op het Londense Congres van de International Humanist and Ethical Union. Deze verklaring dringt aan op het totstandkomen van een breed opgezette conferentie van vertegenwoordigers van alle takken van wetenschap welke bij de kwestie van de kernwapenen zijn betrokken. Er worden thans pogingen gedaan, zo deelde spreker mede, om tot zo'n conferentie te komen. Een der naaste medewerkers van President Eisenhower, admiraal Strauss, heeft zelfs met enige hoop van deze poging melding gemaakt, aldus Dr. van Praag.

Tijdens de vergadering werd een motie aangenomen welke de Londense verklaring nog eens onderstreepte.

Namens het congres werd een adhaesie-verklaring getelegrafeerd aan het Onderwijscongres, dat op dezelfde dag te Utrecht werd gehouden.

De Voorzitter deelde de vergadering voorts mede, dat een Commissie van Advies voor het hoofdbestuur is ingesteld. Reeds hebben de volgende personen zich bereid verklaard in deze Commissie zitting te nemen:

H. Bentz van den Berg, S.J. van den Bergh, D.W. van Hattem, Dr. S.L. Mansholt, Ir. A. Paulen, Mr. A. Stempels, Mejuffrouw Mr. M. Tjeenk Willink en Mr. H.B.J. Waslander.

Deze raad zal in de naaste toekomst nog met enkele leden worden uitgebreid.

De jaarverslagen van secretaris en penningmeester werden door de vergadering goedgekeurd.

De bijeenkomsten op de tweede dag werden bijgewoond door de Voorzitter van het Belgisch Humanistisch Verbond, Prof. Dr. L. de Coninck.

Tijdens de openbare bijeenkomst welke zondagochtend werd gehouden getuigden vier humanisten op indrukwekkende wijze in korte speeches van hun geloof en vertrouwen in taak en plaats van de Humanistische Beweging.

De Verbondsvoorzitter, Dr. J.P. van Praag, sprak over het onderwerp "Het is de moeite waard".

Mevrouw D. Heroma-Meilink hield een inleiding over "Een toekomst voor onze kinderen".

Vice-voorzitter, Mr. Dr. H.J. Roethof, behandelde de vraag of er voor jonge mensen nog een toekomst bestaat en Prof. Dr. G. Stuiveling besloot deze rij met "De mens van vandaag maakt de wereld van morgen".

Het orkestje van Surinaamse studenten, dat op de avond van de eerste congresdag het culturele programma verzorgde, ingeleid door een korte causerie van Prof. Dr. K.A.J. van Lier, bracht het Congres op voortreffelijke wijze in contact met de internationale sfeer van Wageningen. Mevrouw Leendertz en Mevrouw van Itallie verzorgden op bijzonder gewaardeerde wijze het muzikale gedeelte tijdens het zondagochtendprogramma.

Tekst Londense Verklaring.

Ter oriëntering van onze lezers nemen wij hieronder op de volledige tekst van de Londense Verklaring.

VERKLARING OVER KERNWAPENEN.

(aanvaard door het I.H.E.U. Congres 1957)

Allen zijn het er over eens, dat een volkomen nieuwe situatie is ontstaan door het vermogen van de kernwapenen om een onvoorstelbare massaslachting te veroorzaken. Nieuwe situaties vragen niet alleen nieuwe vormen van menselijk gedrag, maar bevorderen ook hun ontstaan. Het vereiste gedrag ontstaat nochtans niet vanzelf, een nieuwe wijze van denken is nodig.

Onze tegenwoordige denkwijze is angstig en verward. Sommigen wensen dat de nieuwe wapens worden uitgebannen. Anderen staan er op dat de wederzijdse blokkering gehandhaafd blijft, omdat deze voor de eerste keer een hachelijke wereldveiligheid heeft meegebracht. Sommigen beweren dat wereldregering het enige antwoord is. Sommigen zijn tot een onvoorwaardelijk pacifisme gekomen. De eerste stap behoort stellig te zijn klaarheid te verkrijgen over de werkelijke mogelijkheden die ter keuze staan, en om de voorwaarden en gevolgen daarvan onomwonden onder het oog te zien.

In het verleden hebben de volken hun wezenlijke belangen verdedigd en uitgebreid door oorlog en imperialisme. Men is het er over eens, dat deze middelen niet meer bruikbaar noch aanvaardbaar zijn. Maar de wezenlijke belangen blijven, en de pogingen om ze te verdedigen en uit te breiden zullen voortduren. Door welke nieuwe methoden kan dit uitvoerbaar worden gemaakt? De geschiedenis laat ons verschillende pogingen zien om bepaalde vormen van wereldorde tot stand te brengen: door imperialisme, door machts-evenwicht, door collectieve veiligheid (naar het model van het Protocol van Genève of van het Pact van Locarno), en thans door de hachelijke en wellicht twijfelachtige blokkering van even machtige tegenstanders. Wat kan men leren van dit stuk geschiedenis, en wat zijn de vormen van wereldorde, die al dan niet beantwoorden aan de geheel nieuwe bewapeningssituatie?

Er is dringend behoefte aan een nieuwe wijze van denken gericht op het schiften van de problemen en het verkrijgen van een duidelijk beeld van de gecompliceerde mogelijkheden die ter keuze staan. Dit moet een wereldomvattende wijze van denken zijn, niet ideologisch maar kritisch. Het moet een denken zijn van deskundigen van het hoogste kaliber op politiek, sociaal, wijsgerig en wetenschappelijk terrein, gerecruteerd uit de geschoolde geesten en de wijsheid van Oost en West.

Wij hebben allen wezenlijke belangen in de wereld te verdedigen en uit te breiden: hoe kan dat gebeuren zonder het hele mensheidsavontuur schipbreuk te doen lijden? Dat is de realistische vraag, die een reeks even realistische antwoorden vergt.

Een wereldomvattend denken over deze problemen vraagt een richtpunt. Het gaat er om de wereldopinie te wekken om een conferentie te eisen van mensen geschikt om zulk een denken nieuwe stuwkracht en betekenis te verlenen.

Laat dit tweede congres van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, als uitvloeisel van zijn eigen onzekerheid en bezorgdheid, uitdrukking geven aan deze weldoordachte eis.

De Conferentie van Atoomgeleerden in Genève dient gevolgd te worden door een breder opgezette conferentie van vertegenwoordigers van de in aanmerking komende takken van wetenschap. Deze gedachte dient uitgewerkt te worden. Nimmer is een conferentie van zulk een samenstelling bijeengeroepen. Een nieuwe vorm van beschaafd gedrag kan ontwikkeld worden door de druk van de wereldgebeurtenissen, als de weg daartoe duidelijk gemaakt wordt. Het is een wereldomvattende menselijke verantwoordelijkheid, waaraan men zich niet langer behoort te onttrekken, te trachten deze weg duidelijk uit te stippelen.

Tekst motie.

De tekst van de motie welke op het laatste congres van het Verbond werd aangenomen luidt als volgt:

Het congres enz.,

gezien de besprekingen over het atoomvraagstuk op het Internationale Congres in Londen 1957 overwegend, dat de bedreiging van de kernwapenen nog ernstiger is geworden, onderschrijft en onderstreept de aldaar opgestelde verklaring over kernwapens en verzoekt het hoofdbestuur de gedachte van een wereldconferentie van deskundigen van het hoogste niveau op politiek, sociaal, wijsgerig en wetenschappelijk terrein te bevorderen.

Samenstelling hoofdbestuur.

Op het jongste congres werd het hoofdbestuur als volgt samengesteld:

Dr. J.P. van Praag	Voorzitter	Voorburg
Mr.Dr. H.J. Roethof	Ondervoorzitter	Den Haag
B.J. Max	Algemeen secretaris	Amersfoort
W.C. Koppenberg	Penningmeester	Hengelo-0
Dr. H. Bonger	Redacteur	Arnhem
Mejuffrouw Mr. J.J.Th. ten Broecke-Hoekstra		Den Haag
J. Bijleveld		Bennebroek
W Coenders		Deventer
Drs J.H.P. Colpa		Assen
Dr. A.L. Constandse		Haarlem
H.E. Derksen		Amsterdam
Th.M. van Erp		Den Haag
Mevrouw D. Heroma-Meilink		Amstelveen
Dr. E. Nordlohne		Amsterdam
W.A. van Opijnen		Hengelo-0
Dr. D. H. Prins		Den Haag
Dr. B.W. Schaper		Amsterdam
Mevrouw H. Singer-Dekker		Rijswijk-Z.H.
Prof. Dr. G. Stuiveling		Hilversum
Mevrouw A.C. Terpstra-Heinrich		Amsterdam
Mevrouw A. Treurniet-Wiersma		Den Haag
Prof. Dr. L.G. van der Wal		Delft

Afgetreden leden:

Dr. Kwee Swan Liat	Oegstgeest
Th. W. Polet	Soestdijk
Dr. G. Stellinga	Rotterdam
Mr. H.J.B. Waslander	Amsterdam

Nieuw gekozen leden:

Mejuffrouw Mr. J.J.Th. ten Broecke-Hoekstra
Drs. J.H. Colpa
H.E. Derksen
W.A. van Opijnen
Mevrouw Mr. H. Singer-Dekker

In memoriam J.M. Rudelsheim.

Het Verbond en in het bijzonder de gemeenschap Zwolle leden een zwaar verlies door het overlijden op 63-jarige leeftijd van de Heer J.M. Rudelsheim, die jarenlang voorzitter van de gemeenschap is geweest. Bij de crematie voerde de algemeen voorzitter van het H.V., Dr. J.P. van Praag het woord.

Rapport Het Rassenprobleem.

Verschenen is thans het rapport over het Rassenprobleem, waarvan de uitgave reeds in 1956 werd aangekondigd, toen het rapport over de Laag-ontwikkelde Gebieden werd aangeboden. De nieuwe publicatie is thans aan de gemeenschappen ter kennisneming gezonden en zal ongetwijfeld ter discussie worden gesteld. Belangstellenden kunnen een exemplaar bij het Centraal Bureau van het H.V. bestellen.

Brief hoofdbestuur inzake crematie.

Naar aanleiding van het Interim-Rapport van de Commissie tot herziening van de Wet op de Lijkbezorging van 18 december 1957, is door het hoofdbestuur van het H.V. een brief gezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, waarin verzocht werd om bij een voorstel tot wijziging van de Wet op de Lijkbezorging alsnog - naast de door de Commissie voorgestelde wijzigingen - het doen vervallen van artikel 5a van de Wet op te nemen. Afschrift van deze brief werd ter kennisname gezonden aan de leden van 1e en 2e Kamer en aan de pers, die er reeds in enkele gevallen aandacht aan besteedde.

Toogdag N.O. Polder.

Het Gewest Overijsel heeft op 15 mei (Hemelvaartsdag) een toogdag georganiseerd welke zal worden gehouden in Emmeloord in de Noord Oost Polder. De Gewesten Friesland, Groningen, Drente, Gelderland en Utrecht zijn ook uitgenodigd. Er worden minstens 500 deelnemers verwacht.

Sprekersconferentie.

Op 14 juni a.s. wordt een sprekersconferentie gehouden. Nadere bijzonderheden volgen nog.

Studiekosten.

De commissie, die over het vraagstuk van de studiekosten een rapport moest samenstellen, heeft haar werkzaamheden beëindigd en haar bevindingen aan het hoofdbestuur voorgelegd. Publicatie is daarom binnenkort te verwachten.

Kaderblad.

Het tweede nummer van "Kader", waarin de drie publicaties voor bestuurders en andere medewerkers "De Gemeenschap", "De Puntjes op de I" en "De Stemvork" verenigd zijn, is inmiddels verschenen. Deze nieuwe vorm ondervindt grote waardering.

Benoemingen.

Het hoofdbestuur benoemde de Heren D. Wassenaar te Bennekom en W.J. Derksema te Den Haag als vrijwillige geestelijke raadslieden. De eerste voor de arbeiderskampen, de laatste voor de strafgestichten.

Naamsverandering Praktisch Humanisme.

De Commissie Praktisch Humanisme heeft met instemming van het hoofdbestuur van het H.V. haar naam gewijzigd. Ze zal voortaan functioneren als Commissie Geestelijke Verzorging (CCGV).

Vertrek beheerder "De Ark".

De Heer J.J. Smid, die vanaf midden 1957 werkzaam was als beheerder van het vacantie- en conferentie-oord "De Ark" en als bestuursassistent voor het onderhouden van het contact met de gemeenschappen, zal om persoonlijke redenen op 30 april 1958 de dienst van het Verbond verlaten.

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Landdag.

De voorjaarslanddag wordt dit jaar gehouden op zondag 11 mei in de gebouwen van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort. Het onderwerp is: Psychologie en Humanistisch mensbeeld.
Spreker: Prof. Dr. T.T. ten Have.
Voorzitter: Prof. Dr. G. Stuiveling.
Aanvang: 10.30 uur, sluiting 16.15 uur.

Zomerschool.

De Zomerschool zal worden gehouden van 28 juli tot 2 augustus. De leiding zal berusten bij Drs. Colpa.
Onderwerp: Mens en Mensbeeld.
Nadere bijzonderheden volgen nog.

-o-

H U M A N I T A S

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Nieuwe afdelingen.

Per 1 maart 1958 zijn opgericht de afdeling Coevorden en Havelte.

Nieuwe correspondentschappen.

Voor Humanitas werden in de volgende plaatsen correspondentschappen ingesteld: Terneuzen, Hulst, Hoek, Uithoorn, Wehe, Ter Apelkanaal en Kollum.

Nieuwe benoeming.

Aan het Centraal Bureau van Humanitas is als tweede landelijke maatschappelijk werkster voor de gerepatrieerdenzorg verbonden Mej. S. Hijmans.

Reclasseringsweekend.

Op 10 en 11 mei a.s. zal op "De Pietersberg" te Oosterbeek een landelijke conferentie van Humanitas worden gehouden, welke wordt georganiseerd door de Sectie Reclassering in samenwerking met het Nederlands Genootschap voor Reclassering.

Het thema is deze keer: "Houdingen in het reclasseringswerk". Op velerlei wijzen zal dit thema bij de verschillende discussies, demonstratief rollenspel en andere werkmethoden, alsook in de samenvattingen, een rol spelen.

Programmaleider is de Heer C.J.F. van Veen, vice-voorzitter van onze Landelijke Sectie, terwijl als deskundigen tijdens de discussies de Heren E. Doornenbal, psychiater te 's-Gravenhage, E.V.W. Vercrujsse, socioloog te Leiden en Mr. D.E. Krantz, criminoloog te Leiden hun medewerking zullen verlenen.

Nieuw gebouw in Rotterdam.

De afdeling Rotterdam heeft het pand Heemraadsingel 170 aangekocht om daarin haar kantoor te vestigen. Men verwacht het gebouw reeds in mei te kunnen betrekken.

Kaderconferentie Rotterdam.

De afdeling Rotterdam hield half maart haar jaarlijkse kaderconferentie in het Reitsmahuis te Hoek van Holland.

De Heer K. van Driel sprak over vrijetijdsbesteding en de landelijk voorzitter, Mr. Dr. J. In 't Veld over de perspectieven der vereniging in het kader van het te verrichten maatschappelijk werk.

-0-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Verslag Jubileumcongres.

Al was dan de Humanistische Jongeren Gemeenschap iets te vroeg met de jubileumviering met Pasen, het feest (en niet te vergeten de Algemene Vergadering) was er niet minder om. De H.J.G. vond geriefelijk onderdak in het Chr. Vacantie-oord "De Bijenkorf" te Nunspeet.

Het Congres behandelde de gewoonlijke kasstukken, waarbij de kritiek het zittende hoofdbestuur niet werd gespaard - hetgeen overigens een bevestiging van H.J.G.-regels is... Ook een aantal interne kwesties als ledenstand etc. vonden ruimschoots aandacht.

Namens het H.V. woonde de Heer J.B. Max de Alg. Vergadering bij. Hij bracht de felicitaties namens het Humanistisch Verbond over en overhandigde een enveloppe met inhoud, die met graagte wordt bestemd voor een schrijfmachine. Uit de H.V.-gemeenschappen was ook nog bijna f.200.-- aan feestbijdragen binnengekomen, terwijl ook de H.J.G. zelf een flink steentje bijdroeg. De schrijfmachine was niet 't enige cadeau. Twee leden boden op eigen initiatief nog een bijna gloednieuwe stencilmachine aan!

Naast de A.V. en daarna, werd er volop feest gevierd, terwijl tevens Dr. Schuurmans (oud-voorzitter van de Wereldfederalistenbeweging) over "Internationamisme" en Dr. J.P. van Praag over "Drie generaties Humanisme" aan het woord kwamen.

Het H.J.G.-congres zond een telegram aan de Minister v. Binnenlandse Zaken teneinde zijn instemming te betuigen met de, die dagen verzonden brief van het Hum. Verbond waarin werd aangedrongen op enkele wijzigingen in de Crematiewet.

Samenstelling hoofdbestuur.

Als nieuw hoofdbestuur werd gekozen:

Piet Schipper, voorzitter,	Geelvinckstraat 96,	Velsen-Noord (Post Beverwijk).
Hannie Eising, 1e secretaresse,	Stadionkade 26-III,	Amsterdam.
Ank Leegwater, 2e secretaresse,	Biesboschstr.52-II	Amsterdam.
Dirk van Rangelrooij, 1e penningm.v.d.	Heimstraat 20,	Den Haag.
Ans van den Berg, 2e penningm.,	Julianastraat 7,	Hardinxveld- Giessendam.(Post Boven - Hardinxveld).
Johan H.C. Hardick, Hoofdredacteur Libertijn,	Spijkerstraat 44,	Arnhem.

Redactieleden van De Libertijn.

Als redactieleden van De Libertijn werden gekozen:

Phia Baruch,	P.v.d. Doesstraat 34-IV,	Amsterdam en
Machiel W. Verduijn,	Marathonweg 71-hs.,	Amsterdam-Z.

Als administratrice van De Libertijn treedt op: Tine Bouterse, Kijkduinstraat 58-III, Amsterdam.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Verslag Paaskamp.

Lang hebben we er naar uitgekeken, niet lang is het Paaskamp ons gevallen. Zestig H.J.B.-ers waren naar Hierden gekomen om gezamenlijk de Paasdagen door te brengen. En dat is bijzonder prettig verlopen. Het weer liet zich aanvankelijk niet zo best aanzien, maar de regen bleek een goede begeleider voor enkele traditioneel geworden H.J.B.-liederen.

Eerste Paasdag hield de Heer P.W. van der Vliet uit Amsterdam een korte inleiding over het onderwerp: "Een eigen mening over het Humanisme?" In secties werd er gediscussieerd; een goede gelegenheid om je eigen standpunt in deze weer eens concreet onder ogen te zien en aan dat van anderen te toetsen.

Een boottocht op het IJsselmeer zijn we zingende doorgekomen; de enige manier om de kou enigszins te verdrijven. Eieren verven en zoeken, volleybal en tot slot een vossejacht door de enorme zandverstuivingen van Harderwijk completeerden het programma. Het was een kamp met een bijzonder goede stemming.

Propaganda.

Inmiddels heeft afdeling Den Haag een goed geslaagde propagandabijeenkomst gehouden. Acht nieuwe leden meldden zich aan.

Lustrum afdeling Amsterdam.

In Amsterdam tenslotte is op kalme wijze het eerste lustrum van de afdeling daar gevierd.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Verslag viering tweede lustrum (landelijk).

De landelijke S.V.H.G. heeft 29 en 30 maart haar tweede lustrum gevierd met een feestelijke, doch weinig officiële conferentie in Noordwijk. Na een lezing van Prof. Dr. A. de Froe des zaterdagsmiddags (over de sociale positie van de student in de veranderende maatschappij), werd deze dag besloten met een toneelstuk-met-feest-na. De zondag werd verdeeld in een ochtend klassieke muziek en een middag strand- en duinwandeling.

Lustrum Leiden.

De afdeling Leiden zal eind april haar tweede lustrum vieren met: "Een praatje van een oprichter der afdeling" (24 april), een officiële ontvangst + een lezing door Prof. Dr. E.E. Berg (25 april) en een feestavond met cabaret in Noordwijk (26 april). Tevens zal er een tentoonstelling van lithografisch werk gehouden worden (opening 26 april).

Samenstelling hoofdbestuur.

W. Molenaar, praeses; C.C. Huizinga, ab-actis I; P. Heymens-Visser, quaestor; F.W. Sluyter, vice-praeses, Mej. T. Smit, ab-actis II. Het ab-actiaat is gevestigd: Morsweg 108-A, Leiden.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Geen nieuws.

-0-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Geen nieuws.

In verband met de algemene verkiezingswerkzaamheden geen bijzonderheden over de Werkgemeenschap als zodanig.

-0-

RADIOLEZINGEN.

4 mei :	(VARA)	Dr. B.W. Schaper	over:	"De prijs der vrijheid".
11 mei :	(VARA)	Hella S. Haasse		(Onderwerp nog niet bekend).
12 mei :	(AVRO)	Dr. L. van Geider	over:	"De opvoeding in de jeugdbeweging".
18 mei :	(VARA)	Dr. G.W. Huygens		(Onderwerp nog niet bekend).
25 mei :	(VARA)	Prof. Ir. P.J. Mazure	over:	"Waarheid en waarde in godsdienst en Humanisme".

-0-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE ETHICAL OUTLOOK

March - April

Benjamin Miller

Responsibility for one's Actions.

THE HUMANIST(ENGLAND)

April

C.S. Dudley

Pioneer of Ethical Humanism.

THE MONTHLY RECORD

April

Richard Clements

Man's unending Task.

NEWS AND NOTES

April

E. Henry

Prison visiting.

THE RADICAL HUMANIST (INDIA)

February 9th

From own Correspondent

M.N. Roy Anniversary in Bombay.

February 16th

Biswanath Banerjee

Democracy and Caste.

DIE FREIGEISTIGE AKTION

März - Nr. 3

Karl Becker

David Friedrich Strauss.

April - " 4

Elisabeth Illig

Albert Camus.

L'ACTION LAÏQUE

Mars

Billet Humaniste

Raison d'être.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Rumoer om de lessen zedenleer in België.

Volgens de Belgische wet wordt op de Rijksinstellingen van het Middelbaar Onderwijs of godsdienstonderricht of zedenleer gegeven. De confessionele jeugd krijgt dus onderwijs in haar eigen geloofsleer, meestal door een geestelijke, de buitenkerkelijke jeugd krijgt zedenleer van een "gewoon" leraar. Zij krijgt iets te horen over b.v. de Koran en over Confucius, over het streven naar hogere waarden, de zin van het monogame huwelijk enz. enz. Hoewel het voor ieder zinnig mens in de lijn ligt, dat de buitenkerkelijke jeugd ook les zou krijgen van een buitenkerkelijke leraar, bleek dat in de praktijk dikwijls niet het geval te zijn. Het kwam voor dat de lessen zedenleer werden gegeven door een R.K. geestelijke. Het is begrijpelijk dat van de zijde van het Belgisch Humanistisch Verbond tegen deze gang van zaken bezwaar is ingebracht.

De Belgische regering heeft voor die bezwaren wel begrip getoond. Gevolg: rumoer, verdachtmaking enz. enz. Getuige de beide stukjes waaruit wij hieronder een en ander overnemen, in De Gazet van Antwerpen en de Antwerpse Gids.

De Gazet van Antwerpen van 4 april j.l. schrijft o.m.

" Wij hadden gisteren de gelegenheid aan te tonen hoe en op welke schandelijke wijze de leraars-zedenleer in het Rijksonderwijs onder druk staan van het Humanistisch Verbond. Wie en wat dit H.V. is hebben wij uiteengezet, en duidelijk gemaakt welke godloze geest dit Verbond beheerst.

" Wij hebben gewezen op de propagandistische rol van rijksinspecteur R. van Cauwelaert en de officiële aanmoediging van de minister, Leo Collard, om de goddeloosheid in het Rijksonderwijs te activeren. Het met voeten treden van het beginsel "neutraliteit" (de z.g. school voor iedereen) is nog door andere feiten dan het inpalmen van de cursus zedenleer duidelijk.

" Er is de actie van dhr Flam (?) rijksinspecteur geschiedenis, Middelbaar Onderwijs, Nederlandse taalrol. De drukking die van hem uitgaat (lees Humanistisch Verbond) op de leraars-geschiedenis, is zo niet sterker, dan toch minstens gelijk aan deze die dhr. R. van Cauwelaert uitoeft op de leraars-zedenleer. De onzichtbare man achter de schermen is hier evenzeer mijnheer Collard.

"

VERPLICHTEND

" Dhr. Flam misbruikt doodgewoon zijn functie. Hij richt regelmatig, en in verschillende steden van het Vlaamse land zogenaamde pedagogische vergaderingen in voor de leraars-geschiedenis.

" Deze vergaderingen zijn verplichtend, de leraars ontvangen een reisvordering en worden opgeroepen tijdens de gewone lessen. Het ligt voor de hand dat deze vergaderingen met verplichtend karakter voor dhr. Flam en zijn opdrachtgevers achter de schermen slechts dienen om de cursus geschiedenis, een sterk ideologische cursus, met de geest van het H.V. te verpesten. Langs de leraar, die het zwaard van Damocles boven het hoofd voelt, wordt de leerling de opvattingen van het H.V. opgeleefd.

" Mr. Flam die op deze vergaderingen optreedt als inspec-
"teur verklaart daar o.m. dat het officieel onderwijs gebaseerd
"is op het "vrij onderzoek", dat iemand met een vrij katholiek
"diploma niet op zijn plaats is in het officieel onderwijs. Met
"een officieel diploma mag men volgens hem wel cumuleren aan de
"Vrije Universiteit van Brussel, zoals hij trouwens zelf doet.
"Het gaat dus alleen maar om het katholiek zijn. Hij verbiedt
"openlijk aan zijn leraars toe te treden tot de algemeen bekende
"vereniging voor leraars-geschiedenis die onder leiding staat
"van Prof. Lousse uit Leuven.

" Wij vragen ons af wat dit alles te maken heeft met een in-
"spectie-opdracht. De bedoeling is duidelijk. De cursus geschie-
"denis (en bijgevolg de leraars) evenals dit het geval is voor
"de zedenleer, moet in handen zijn van en geïnspireerd worden
"door het Humanistisch Verbond.

" Dat is "neutraliteit" in het Rijksonderwijs.

En de Antwerpse Gids van 4 april 1958 schrijft:

" Een van de dingen die de vrijzinnigen in ons land als een
"grote zegepraal voor hun ideeën beschouwen, is dat de wet-
"Collard de neutrale moraal - in de zin van niet voortvloeiend
"uit een godsdienstige opvatting - op gelijke voet heeft ge-
"plaatst met de godsdienstige moraal. Dat is meer dan ze hadden
"kunnen verwachten in een land waar meer dan 90% van de bevol-
"king gedoopt is. Er is echter nog iets anders. Minister Collard
"heeft altijd gewezen op de strikte noodzakelijkheid van de neu-
"traliteit van de Rijksscholen, die alle opvattingen met gelijke
"eerbied moeten behandelen, de godsdienstige zowel als de andere.

" Er werd zelfs gezegd dat de moraal in de Rijksscholen de late-
"re vrije keuze van de leerling mogelijk moest maken. In die op-
"vatting heeft de neutrale moraal geen voorkeur noch voor de gods-
"dienstige, noch voor de ongodsdienstige. Ze acht ze beiden ge-
"schikt om de deugden die een mens in de samenleving moet bezit-
"ten, te bevorderen. Een andere houding van een rijksonderwijs is
"ondenkbaar.

" Door katholieken werd er op gewezen dat zulk een opvatting
"in theorie misschien wel denkbaar was, maar dat in de praktijk
"die neutraliteit neer zou komen op een afwijzen van de gods-
"dienstige moraal en het aanprijzen van een atheïstische. He-
"laas, er zijn feiten die er op wijzen dat het inderdaad zo is
"en er van neutraliteit in het Rijksonderwijs niet veel overblijft.
"Zoals in Nederland, waar het Humanistisch Verbond pretendeerde
"op gelijke voet geplaatst te worden met de godsdiensten, wat al
"een zeer vreemde opvatting is, maar bovendien eiste dat de zorg
"voor niet-gelovigen in het onderwijs, het leger e.d. aan hen
"werd opgedragen, hebben we ten onzent een Humanistisch Verbond
"dat dezelfde eisen stelt.

" Ook voor het Humanistisch Verbond is de neutraliteit van de
"zedenleer een utopie. Die strekking komt vooral tot uiting in
"ons onderwijs; wat betreft de cursussen in zedenleer en geschie-
"denis. Ook geschiedenis? Natuurlijk, het Verbond beweert dat de
"geschiedenis, zoals ze in ons land wordt gegeven, besmet is met
"dogmatische beschouwingen die ze enigszins vervalsen. Het hoeft
"dan ook niemand te verwonderen dat het Verbond als "kerk" van
"de niet-gelovigen de pretentie heeft het toezicht op de zedenleer

"en de geschiedenis te houden. Wel verbazend is dat het ministerie van Openbaar Onderwijs op die eis ingaat. Het gehele kader van de inspectie voor zedenleer en geschiedenis komt in handen van het Humanistisch Verbond. Een verdere fase is het vervangen van de leraars in die vakken door "humanisten" en die fase is volop aan de gang. Daarvoor zorgen Richard van Cauwenbergh, inspecteur voor zedenleer, Flam, inspecteur voor geschiedenis, en de kerkvader van het Verbond, J. Kuypers. Alle leraren die van niet humanistische opvattingen verdacht worden, worden verplaatst en vervangen zo gauw het mogelijk is.

BEDROG TEGENOVER DE OUDERS.

"Men zou het als een goed teken kunnen beschouwen dat het masker van de neutraliteit wegvalt en de anti-kerk oftewel Humanistisch Verbond de teugels in handen neemt. Maar aan de andere kant is het eens te meer een bedrog van de regering. Al het gepraat over laïciteit van de Staat en neutraliteit van het onderwijs zijn doekjes voor het bloeden om de werkelijke inzichten te bedekken. Evenmin als een regering, het mag nog een homogene CVP-regering zijn, een strijdende katholieke politiek mag voeren, mag een linkse regering zich opwerpen als een propagandist van een levensopvatting die dan nog een kleine minderheid van het land vertegenwoordigt. Zoals het een morele aftroggelarij was te beweren dat de linkse regering een mandaat van de kiezers had ontvangen om een bepaalde onderwijspolitiek te voeren, is het bedrog tegenover de ouders die neutraal onderwijs verkiesen in hun plaats te beslissen dat hun kinderen in militante vrijzinnigheid moeten worden opgevoed. Wil de "kerk" van het Verbond humanistische scholen oprichten, het staat haar vrij, ze zal dan in het regime van de vrije scholen vallen. Maar het Verbond heeft niet de minste aanspraken te laten gelden op de Rijksscholen, die in beginsel niet tot zijn "kerk" kunnen behoren.

DEL."

===

De Heer R. van Cauwelaert schreef in het oktobernummer van Diogenes, het culturele tijdschrift van het Belgische Humanistische Verbond een artikel over objectiviteit en subjectiviteit, speciaal in verband met onderwijs en opvoeding. Schrijver stelt daarin, dat de moraal, hoe onverbiddelijk zij ook moge en moet zijn, toch niet in wezen autonoom moet blijven. M.a.w. - zegt de schrijver - de moraal heeft niet de taak de mens te plooiën naar een pas-klaar gemaakt systeem. Ze mag hem alleen helpen zichzelf te begrijpen en zichzelf te zijn. In deze zin moet volgens de schrijver de moraal subjectief zijn, omderwille van de geestelijke vrijheid, omwille van de moraal zelf, die alleen rekenen mag op in vrijheid gestelde handelingen.

===

Amerika (jaarvergadering A.E.U.).

Aan het aprilnummer van het Information Bulletin van de International Humanist and Ethical Union ontleen wij nog het volgende:

Amerika.

De American Ethical Union deelt mede, dat de 51ste jaarvergadering zal worden gehouden van 30 april tot 4 mei in Brooklyn, New York. Dr. J.P. van Praag, de voorzitter van het Nederlands Humanistisch Verbond, die dan juist

op uitnodiging van de A.E.U. in Amerika vertoeft, zal op de laatste dag van de bijeenkomst de zondagochtendtoespraak houden in het gebouw van de New Yorkse Society for Ethical Culture.

Er wordt gerekend op een opkomst van meer dan 1300 personen.

Groot Brittannië (Gemengd nieuws).

Sir Julian Huxley is gekozen tot voorzitter van de British Ethical Union.

In februari heeft een "adult education centre" (een soort Volkshogeschool) een cursus over Humanisme georganiseerd. Deze werd besloten met een forumgesprek, dat werd uitgezonden door de Televisie, en dat werd gehouden tussen Humanisten en Christenen.

In The Plain View, het blad van de B.E.U., zal in het lentenummer een verslag worden opgenomen van een discussie welke voor de radio is gevoerd (in The Third Program van de B.B.C.) over "De vraag van het Hierna-maals" en waaraan door twee Humanistische en twee Christelijke filosofen is deelgenomen.

Bij de Rationalist/Association is een boek verschenen van Ronald /Press Hepburn, getiteld: "Christianity and Paradox". In dit boek worden de nieuwe opvattingen in de christelijke leer besproken, welke verband houden met het existentialisme.

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Algemeen overzicht van publicaties.

Ter vermindering van misverstand vestigen wij er de aandacht op, dat in deze rubriek nooit alle persverslagen, artikelen enz. worden vermeld, welke de Humanistische Beweging betreffen, doch alleen die, welke naar onze mening van belang zijn. Over het algemeen worden in deze rubriek ook geen verslagen opgenomen van gebeurtenissen in de Humanistische Beweging zelf. Niet omdat wij die verslagen niet belangrijk genoeg achten - verre van dat - maar omdat dit blad dan veel te omvangrijk zou worden. Toch kunnen wij ons voorstellen dat onze lezers wel eens een indruk willen hebben van het aantal verslagen dat in de gewone dagbladpers wordt opgenomen. Wij hebben daarom in de periode van 24 maart tot 17 april alle berichten maar eens bij elkaar opgeteld. Wij zien dan dat in drie en een halve week in de gewone dagbladpers (dus de bladen van verenigingen, kerken enz. buiten beschouwing gelaten) 22 verslagen van lezingen en andere gebeurtenissen bij de Humanisten bij ons binnen gekomen zijn, plus nog 7 aankondigingen van bijeenkomsten die nog moeten plaats hebben. In deze aantallen zijn niet meegerekend de publicaties welke hieronder worden genoemd, ook niet die welke onder verzamelhoofdjjes als: verslagen, reportages enz. zijn aangeduid. Tenslotte moeten wij nog het voorbehoud maken, dat deze aantallen hoger kunnen zijn dan in werkelijkheid, aangezien niet alle bladen ons bereiken.

-0-

Verslagen, reportages e.d.

Zeven dagbladen maakten melding van de brief van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond aan de Minister van Binnenlandse Zaken, bezits-

vorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie inzake de crematie.

Tien dagbladen namen een verslag op van het Jubileumcongres van de H.J.G.

Een dagblad (de N.R.Ct. van 2 april) gaf een verslag van het lustrum van de S.V.H.G.

Het Parool van 8 april 1958 vermeldt in zijn rubriek Nieuws uit de Tijdschriften (Johan Winkler) het laatste nummer van Rekenschap. Ronduit "meesterlijk" vindt de samensteller het artikel van Dr. H. Bonger over onkerkelijkheid in Nederland. Verder zegt Johan Winkler dat Rekenschap ook buiten de engere kring van Humanisten veel lezers verdient.

Aanhakend op enkele uitlatingen in Mens en Wereld over de vereenzaming van de mens, overdenkt De Vrijdenker van 22 maart 1958 het probleem van de vereenzaming, voornamelijk aan de hand van publicaties van Dr. S.W.Couwenberg en Prof. Dr. S.J. Groenman.

De Waarheid van 31 maart 1958 vermeldt de discussie van de Heren Zwaansdijk en Koch over Indonesië in Mens en Wereld.

-0-

Subsidie wel en wee.

Het Eindhovens Dagblad van 13 maart 1958 vermeldt een rede van de Heer van Lienden (P.v.d.A.) in de Eindhovense Raad over subsidie aan Humanitas. Wij nemen het verslag in zijn geheel voor U over:

" Fractieleider P.v.d.A. pleit voor subsidie aan Humanitas.

" Waar wij hier altijd prat gaan op onze onderlinge verdraagzaamheid en men inderdaad nu al jaren in deze raad elkanders opvattingen en beginselen blijkt te kunnen respecteren is het vreemd, dat in het geval van de subsidie aan Humanitas min of meer van een onverdraagzame houding kan worden gesproken. Dit zei de fractieleider van de P.v.d.A. toen hij aan het slot van zijn rede tijdens de algemene beschouwingen een beroep op de raad deed zijn standpunt terzake te herzien. Het is gelukkig toch zo, aldus spreker, dat in de raad ook zij die andere opvattingen zijn toegedaan de activiteiten van anderen steunen. Ik vraag de raad enig respect op te brengen voor de opvattingen van minderheden.

" Bovendien, zo merkt de Heer Van Lienden verder op, heeft Humanitas kort na de oorlog van de gemeente Eindhoven subsidie ontvangen waar slechts enkele raadsleden principieel tegen waren. Sindsdien is in de opvattingen van Humanitas en van de humanisten niets veranderd, welke aanleiding is om er later bezwaar tegen te maken. Dit klemt te meer, meende de Heer van Lienden, omdat het hier gaat om gezinszorg, en wel voor diegenen, die niet bij bepaalde religieus ingestelde organisaties hulp willen zoeken. Het is dus een zaak van persoonlijke keuze van de aanvrager om hulp. Waarom staat men deze keuze in de weg? Of maakt men die althans moeilijker? Spreker kon daarin weinig waardering zien voor de persoonlijke vrijheid.

" Hij maakte vervolgens een vergelijking met de Kruis-verenigingen, waarbij een algemene organisatie bestaat als het Groene Kruis. De situatie in de gezinszorg ligt anders, en wanneer men een opsplitsing nodig acht, aldus spreker, dan moet men die ook van anderen aanvaarden evenals men die in de eigen sfeer gewenst acht. De Heer van Lienden drong er bij de raad met klem op aan om deze redenen medewerking aan het werk van Humanitas te verlenen.

In de Gorkumse Gemeenteraad is de subsidie aan bezinningsgebouwen van het Humanistisch Verbond ter sprake gekomen. Uit het Friesch Dagblad van 12 april j.l. kunt u opmaken, wat daarover gezegd is. Onder de titel "Loos argument" nam dit blad n.l. het volgende (kennelijk redactionele) artikel op :

" De discussie over het rapport-Sassen betreffende subsidiëring van kerkbouw komt steeds meer op gang. Dat is verblijdend. Met name, omdat de principiële kant van de zaak duidelijk aan de orde wordt gesteld. Daarom willen wij er ditmaal op wijzen, dat men die principiële discussie niet moet vertroebelen door inmenging van een volkomen vreemd element. In de gemeenteraad van Gorkum kwam de vraag aan de orde, of de gemeente kerkbouw zou subsidiëren. Dat kan wel, zei een woordvoerder van de P.v.d.A., maar dan moet ook een bezinningscentrum van het Humanistisch Verbond worden gesubsidieerd. De burgemeester heeft op krasse en duidelijke wijze tegen zo'n simplistische redenering stelling genomen. Hij zei o.a. : in de kerk gaat het om de eredienst, in de zaal van het Humanistisch Verbond om een menselijk gesprek zonder meer. Daar is elke gedachte aan eredienst zelfs uitgesloten. En de burgemeester zei zelfs: ik zou nog eerder in dit verband de bouw van een moskee willen subsidiëren dan die van de zaal van de humanisten. Daargelaten, dat de laatste uitspraak ons niet aanyaardbaar voorkomt, zit er in het betoog van de burgemeester een zeer positief element.

" Het is onzin te zeggen: de kerk steun van de overheid, dan ook het Humanistisch Verbond. Zulk een onzin kan alleen opkomen in de hersens van mensen die niet weten wat een kerk is. De Engelsman John Locke, een der geestelijke vaders van het Engelse liberalisme, schreef twee en een halve eeuw geleden, dat er verschillende clubs zijn, waarin de burgers zich verenigen. Dat verenigingsleven moet vrij zijn. Amateurvisseren kunnen zich verenigen in een club, handelsreizigers kunnen hetzelfde doen. Zo zijn er ook mensen, die een sociëteit stichten tot behartiging van elkaars zieleheil en zulk een vereniging noemt men een kerk. De overheid heeft er even weinig mee te maken als met elke andere club. Wie op deze wijze redeneert, kan heel gemakkelijk een kerk en een clubhuis van het Humanistisch Verbond op één lijn stellen. Maar dan is meteen gebleken, dat men niets weet van wat een kerk is. En elke redenering, waarbij het clubhuis van het Humanistisch Verbond in de discussie over subsidie voor kerkbouw wordt betrokken, is er náást. Wij moeten dat duidelijk handhaven.

" De kerk is geen uitvinding van mensen. Zij is een planting Gods, en haar Heer is Jezus Christus. In de Nederlandse geloofsbelijdenis staat, dat God de overheden heeft verordend, en dat Hij de overheid het zwaard in handen heeft gegeven tot straf der bozen en bescherming der goeden. "En hun ambt is, niet alleen acht te nemen en te waken over de Politie, maar ook de hand te houden aan den heiligen Eredienst."

" Wij weten, dat dit artikel 36 aanleiding is tot heel wat discussie, maar voor heel de kerk der Reformatie staat het vast, dat terecht ook in dit artikel duidelijk wordt gesteld, dat de overheid heeft te verstaan, wat de kerk is: een geheel enige openbaring in deze wereld, die nooit met enige menselijke uitvinding op één lijn mag worden gesteld.

" Het is ondenkbaar, dat de kerk der reformatie ooit in haar
"belijdenis zou schrijven, dat het ambt der overheid is, de hand te
"houden aan den heiligen Eredienst en aan de bezinning vanwege het
"Humanistisch Verbond."

===

De Gemeenschap Gorkum van het Humanistisch Verbond heeft natuurlijk
ook gereageerd op de uitlatingen van de burgemeester in de Gorkumse Raad.
Het Vrije Volk van 9 april laat zien op welke wijze:

" Humanistisch Verbond vraagt waakzaamheid.

" In een circulaire, waarbij de leden worden uitgenodigd voor
"een bijeenkomst, wijst het bestuur van de Gemeenschap Gorkum van
"het Humanistisch Verbond erop, dat de plaats van het humanisme
"in de Nederlandse samenleving nog niet verzekerd is. Waakzaamheid
"ten aanzien van de bescherming van de rechten van buitenkerkelijken
"is in 1958 nog steeds nodig. Vervolgens wordt een uitspraak van
"de burgemeester van Gorinchem en geciteerd, zoals het Nieuwsblad
"van Gorinchem en omstreken van 31 maart die weergaf.

" Er was een punt, waarop de burgemeester het met alle vorige
"sprekers oneens was. Als belijdend christen waarschuwde hij tegen
"de schijnbare liberaliteit van het gelijke monniken, gelijke kappen.
"Men moet ongelijksoortige dingen niet op een lijn stellen en daar-
"om (?) is de burgemeester tegen het subsidiëren van een bezinnings-
"gebouw voor humanisten.

" Hij waarschuwde ertegen, dat men door de stelregel "ieder het
"volle pond" zijn eigen grondslagen ondermijnt. Als men zich laat ver-
"leiden door de gemakkelijke weg van "we zijn zo verdraagzaam", dan
"haalt men het gevaar binnen. De burgemeester zou eerder subsidie
"geven voor de bouw van een mohammedaanse kerk dan voor een bezin-
"ningsgebouw voor humanisten. "

" Zonder verder commentaar laat het bestuur van de Gorkumse
"gemeenschap van het Humanistisch Verbond hierop twee citaten vol-
"gen. Allereerst een uitspraak van Prof. Mr. P.J. Oud, oud-bur-
"gemeester van Rotterdam, geen lid van het Humanistisch Verbond:

" Het is ook deze behoefte aan vrijheid, die mij verontwaardigd
"maakt, als het Humanistisch Verbond in bepaalde opzichten ten
"achter wordt gesteld bij kerkgenootschappen.

" Het is in strijd met alle vrijheid, het is een miskenning van
"de geest van de grondwet, al spreekt de grondwet dan ook formeel
"van kerkgenootschappen en godsdienstige meningen. Natuurlijk,
"want in de tijd waarin de grondwet werd gemaakt, bestond er nog
"geen georganiseerd humanisme."

" Tenslotte worden de volgende woorden van Mr. A. Stempels,
"hoofdredacteur van de N.R.Ct., lid van het Humanistisch Verbond,
"aangehaald:

" In het tegenwoordige staatsbestel mag een minister als minis-
"ter niet de ene geestelijke richting boven de andere stellen. Maar
"men bedenke, dat werkelijke geestelijke vrijheid alleen mogelijk is
"bij gelijkgerechtigdheid van de onderscheidene geestelijke stromin-
"gen."

===

De bijeenkomst waarvan in dit artikel sprake is, werd gehouden op vrijdag 11 april. Het Vrije Volk van 12 april gaf daarvan een uitvoerig verslag en vermeldde hoe de Voorzitter van de Gemeenschap Gorkum de circulaire aan de leden nader toelichtte. Het verslag luidde als volgt (gedeeltelijk overgenomen) :

"Gorkumse Humanisten verklaren

Gaat niet om gebouw : gelijkberechtigtheid!

" Het Humanistisch Verbond ondervindt in Gorkum een openbare "belangstelling, die niet in overeenstemming is met de omvang van "het ledental. En dit geringe aantal dwingtons tot bescheidenheid." "Dit zei de Heer Engelvaart, voorzitter van de Gemeenschap Gorkum "van het Humanistisch Verbond in een vrijdagavond in Metropole ge- "houden bijeenkomst.

" Naar aanleiding van persverslagen over de laatste raadsverga- "dering te Gorkum, waarin de subsidie voor kerkbouw aan de orde is "geweest achtte de voorzitter het dienstig het standpunt van het "Humanistisch Verbond te belichten.

" De Gorkumse humanisten zijn verheugd, aldus de voorzitter, dat "door de raadsfractie van de Partij van de Arbeid een poging is ge- "daan gelijkberechtigtheid te verkrijgen voor de in het Humanistisch "Verbond georganiseerde humanisten, en dat de tot de KVP behorende "raadsleden deze poging steunden.

" De Heer Engelvaart wees erop, dat het de humanisten niet om een "gebouw te doen is. De groep humanisten in Gorkum is daar voorlopig "nog niet aan toe en het is zelfs de vraag of zij er ooit aan toe "komt.

" Mocht de behoefte aan een bezinningsgebouw eens worden gevoeld, "dan is het nog niet zeker, dat het Humanistisch Verbond voor de "verwezenlijking daarvan overheidssteun behoeft of wenst. Het gaat "er in deze echter om dat het Humanistisch Verbond gelijkberechtigd- "heid wenst."

-o-

Artikelen van andersdenkenden over het Humanisme.

Het Dagblad voor de Zaanstreek van 21 maart 1958 vermeldt in zijn rubriek : "Het wereldwijde kerkewerk", een artikel van Dr. Buskes in De Waagschaal over de geloofsbelijdenis van de Humanist. Wij nemen dit stukje in zijn geheel voor U over:

" In het weekblad "In de Waagschaal" schreef Dr. J.J. Buskes van "Amsterdam een artikel over de geloofsbelijdenis van de Humanist. Hij "herinnert er aan, hoe Mr. Dr. J. In 't Veld, onlangs sprekende over "de levens- en wereldbeschouwing van de Humanist, zeide dat de humanist meent, dat het erg hoovaardig is van de mens, wanneer hij zich "verbeeldt in het bezit van de waarheid te zijn. Het standpunt van de "humanist wordt nergens schoner tot uitdrukking gebracht dan in het "woord van Lessing: "Wanneer Gij, God, in Uw rechterhand de waarheid "en in Uw linkerhand het zoeken naar de waarheid besloten hield, dan "zou ik toch in ootmoed Uw linkerhand grijpen en zeggen: Vader, geef, "want de volstreckte waarheid is slechts voor U alleen. Het bezit "van de waarheid maakt traag en zelfgenoegzaam en alleen in het eeuwige zoeken naar de waarheid kunnen zich de krachten van de mens "volkomen ontwikkelen". Mr. In 't Veld zegt: "Dat zou men de geloofs-

"belijdenis van de humanist kunnen noemen. Voor ons is het zoeken naar de waarheid meer dan het bezit van de waarheid."

" Deemoed of Hoogmoed?

" Deze uitspraak van Lessing, schrijft Dr. Buskes dan verder, "laat niet na op duizenden altijd weer indruk te maken, zelfs op vele christenen. Dan meent men inderdaad, dat het bezit van de waarheid traag en zelfgenoegzaam maakt en dat het zoeken naar de waarheid meer is dan het bezit van de waarheid. Maar Dr. Buskes is het daar niet mee eens. Hij herinnert er aan, dat de bekende Prof. Gunning vele malen op deze uitspraak van Lessing heeft gereageerd en laat dan twee citaten volgen. In zijn "Wat is het geloof?" schrijft Gunning: "O, Vader, bidt Lessing, ik ben niet van die trage, trotse lieden, die daar menen de waarheid zelve te kunnen bezitten, terwijl ze toch maar voor U alleen is; ik vergenoeg mij, nederig en tot inspanning bereid, met het streven naar de waarheid al zou ik haar dan ook nooit vinden! Dit klinkt vroom en bescheiden, maar de waarheid is, dat zolang Lessing zoekt hij de verschillende stelsels één voor één voor de troon, waarop hij zit, als onvoldoende kan laten voorbijgaan; doch kwam de waarheid eens zelve, dan zou Lessing voor haar van zijn troon moeten stijgen en dat wil hij heimelijk niet!".

" Nog scherper drukte Gunning zich volgens Dr. Buskes uit in een andere rede. "Diep verborgen", aldus Gunning, "leeft in 's mensen binnenste het besef dat de mens moet sterven om God te zien, sterven om de volle waarheid te kunnen ontvangen. En elk wezen, zegt Spinoza terecht, poogt in zijn bestaan te volharden. Welnu, in dat bestaan kan men volharden als men een eindeloos streven voor zich ziet, eindeloos, dat is: waarin nimmer dat punt bereikt is waar de mens van zijn troon moet afdalen, aan zichzelf sterven en een nieuw leven uit genade ontvangen. Met gevleugelde woorden prijst men eigen en anderer onvermoeid streven en Lessing verkiest in een alom bekend woord boven het bezit van de waarheid het zoeken naar haar. Zo is de levendige godsdienstigheid van velen, helaas een behoudmiddel tegen de godsdienst in zijn werkelijkheid. Want de wereld is vol oprechte idealisten, die met warme geestdrift hun ideaal nagen zolang het vóór hen uit in de wolken zweeft, doch die het, niet uit wispelturigheid maar uit zelfbehoud, uitwerpen en kruisigen zodra het, weergevonden in werkelijkheid voor hen treedt."

" Dr. Buskes besluit:

" De uitspraak van Lessing schijnt ootmoedig. In wezen is zij hoogmoedig. Niet het zoeken naar de waarheid, maar de waarheid maakt vrij en doet ons onze bestemming vinden. De wezenlijke adel van de mens bestaat niet in wat wij doen, maar in wat wij van Godswege zijn. Daarom is het geloof, het kennen van God in Jezus Christus, het ware leven van de mens. De levendige godsdienstigheid van velen is inderdaad een afweer tegen de godsdienst in zijn werkelijkheid. En zo is het zoeken naar de waarheid, het eindeloos streven, in wezen vaak niet anders dan een verzet tegen het bereiken dat men niet wil, een verzet tegen de waarheid zelf."

Forumgesprekken.

De Gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond heeft een forumgesprek georganiseerd tussen Pater Jelsma en Mr. Dr. In 't Veld. De Nieuwe Vlaardingse Courant van 24 maart gaf hiervan het volgende verslag:

" Is de rooms-katholieke Kerk alleen maar democratisch in landen, waar zij in de minderheid is en vormt diezelfde kerk in andere landen, waar zij 't voor het zeggen heeft als bv. Italië en Spanje eigenlijk geen dictatoriale macht? Om een antwoord op die vragen te krijgen waren velen zondagochtend naar de "Harmonie" aan de Schiedamseweg getogen, waar de bovenzaal zo goed als geheel bezet was. De Gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond had voor deze ochtend als sprekers uitgenodigd de oud-minister Mr. Dr. J. In 't Veld en Pater S. Jelsma M.S.C.

" Als eerste spreker wees de Heer In 't Veld op bepaalde gebeurtenissen uit een recent verleden, die velen in ons land allesbehalve sympathiek tegenover de rooms-katholieke Kerk stemmen. In vele plaatsen in het Zuiden van ons land en zelfs ook wel in plaatsen, gelegen in noordelijker streken gebeurt zo nog wel eens het een en ander, dat nu niet bepaald als bewijs kan dienen voor de verdraagzaamheid der rooms-katholieken. Spreker zag hierin een uiting, dat de Kerk zich meer toelegt op het patriarchaat dan op het apostolaat. Toch meent de Heer In 't Veld ook bij vele r.k. in dit opzicht een kentering ten goede waar te nemen. De vernieuwingen, die thans aan de orde van de dag zijn, sporen vele rooms-katholieken aan tot meer verdraagzaamheid jegens hun andersdenkende medeburgers.

" Pater Jelsma, die hierna het woord verkreeg, was geenszins blind voor de tekortkomingen van zijn geloofsgenoten. Zelfs veel, wat nog door geestelijke leiders wordt goedgepraat, zou hij niet graag voor zijn rekening nemen.

" In dit verband wees Pater Jelsma op binnenkerkelijke kritiek in verscheidene r.k. periodieken. Aan de volmaaktheid is men bij ons nog niet toe, weshalve wij niets moeten nalaten om die volmaaktheid binnen de kerk te bereiken, aldus Pater Jelsma. Verwijzende naar recente hebeurtenissen in Spanje, waar de reformatorische christenen tot op de dag van vandaag nog als burgers van een mindere rang worden beschouwd noemt hij die verre van een ideale toestand. Het grote Voorbeeld moet voor ons zijn Christus, Die mens werd om naast onste staan om ons de weg te wijzen hoe wij die volmaaktheid kunnen bereiken.

" Spreker zag tenslotte niet zulke grote verschillen tussen de begrippen christen en humanist. Het ligt er maar aan hoe men het beziet en van welk standpunt men uitgaat. Na een korte pauze volgde nog een beantwoording van enkele vragen, welke door aanwezigen in de zaal werden gesteld, waarbij men zich meer op het theologische vlak begaf. Zo gaf Pater Jelsma een glasheldere uiteenzetting van wat nu precies door de r.k. Kerk onder een dogma wordt verstaan en welke waarde en betekenis de pauselijke onfeilbaarheid heeft. Moge deze ochtend ertoe hebben bijgedragen, dat zowel rooms-katholieken als humanisten meer begrip tonen voor elkanders denkbeelden, zodat de een in de ander niet langer de tegenstander, maar de mens gaat zien."

Reacties van De Vrijdenker op Humanistische artikelen.

Het artikel van de Heer H. Herbers in "Mens en Wereld" van 17 januari werd in De Vrijdenker aangehaald. Dat vermeldden wij in ons nummer van februari 1958.

Nu heeft het artikel van Herbers aanleiding gegeven tot een discussie in De Vrijdenker over pacifisme binnen de kring van Vrijdenkers en Humanisten. U kunt de discussie vinden in De Vrijdenker van 1 en 15 maart 1958.

=====